

ВИКОНАВЧЕ ПРОВАДЖЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Термін «правосуддя» означає не тільки винесення судового рішення, але і його виконання. Тобто судовий процес повинен завершуватися реалізацією рішення, що набрало законної сили. Адже саме на стадії реалізації прав, обов'язків, охоронюваних законом інтересів, підтверджених рішенням суду, відбувається їхній реальний захист. Реалізація судового рішення виступає показником соціально справедливого розгляду конфлікту, життєвості застосування судом закону, його авторитету, а також ефективності правосуддя, що на сьогоднішній день є актуальним та проблематичним. Функції з виконання судового рішення покладено на державну виконавчу службу, яка входить до системи Міністерства юстиції України, і після набрання чинності Законом України «Про державну виконавчу службу» від 24 серпня 1998р. реформована в окрему службу державного виконання в системі органів виконавчої влади. 09 березня 2011р. набрала чинності нова редакція Закону України «Про виконавче провадження» (далі – Закон), що призвело до змін, які пов'язані передусім з необхідністю вирішення завдань на які спрямовано виконавче провадження – примусове виконання рішень судів та інших органів. У зв'язку із викладеним актуальним є питання нововведень у процедуру примусового виконання судових рішень та реалізація їх на практиці, адже як свідчить статистика, тільки кожне третє рішення втілюється в життя., на що вказують і численні звернення до Європейського суду з прав людини у зв'язку з невиконанням рішень національних судів, винесених на їх користь.

Мета дослідження – правовий аналіз нововведень у процедуру примусового виконання судових рішень. Для досягнення даної мети були поставлені наступні завдання: 1) визначити основні нововведень до Закону України «Про виконавчу службу»; 2) проаналізувати змінені та нові положення Закону; 3) дати оцінку внесених змін у процедуру примусового виконання рішень.

У національному законодавстві України на конституційному рівні закріплено принцип обов'язкового виконання рішення суду, зокрема в ч. 5 ст. 124 Конституції України зазначається, що судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території України[1]. Виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження та примусове виконання рішень інших органів (посадових осіб) – це сукупність дій органів і посадових осіб, визначених Законом що спрямовані на примусове виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), які провадяться на підставах, в межах повноважень та у спосіб, визначених Законом, іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до Закону та інших законів, а також рішеннями, що відповідно до Закону підлягають примусовому виконанню[2].

Виконавче провадження до останнього часу вважалося слабкою ланкою механізму захисту прав громадян та юридичних осіб та потребувало значної перебудови. Неналежне та несвоєчасне виконання рішень суду та інших органів було однією з причин падіння авторитету судової влади. Особливої актуальності ця проблема набула відносно рішень, згідно з якими боржник зобов'язаний повернути борг. Однією з причин такого стану виконавчого провадження можна визнати також недостатню увагу вчених та практиків до проблем виконання судових рішень у період бурхливого розвитку економічних відносин, а це становище було зумовлене невизначеністю місця виконавчого провадження в системі правових наук, використанням у виконавчому провадженні методів цивільного процесу, домінуванням принципу захисту прав боржника над правами та інтересами кредитора тощо.

Тому прийняття нового законодавства, а саме нової редакції Закону України «Про виконавче провадження» від 09 березня 2011р., не тільки не вирішило, а, навпаки, поставило блок нових питань, пов'язаних з подальшим удосконаленням норм законодавства про виконавче провадження. Існування спірних ситуацій, що виникають при застосуванні законодавства про виконавче провадження, призводить до незахищеності прав власника та інших заінтересованих осіб та дорого коштує як окремим учасникам цивільного обігу, так і державі загалом.

До одного із важливих позитивних нововведень до Закону є надання доступу державному виконавцю до бази даних і реєстрів, у тому числі електронних, що містить інформацію про боржників, їхнє майно та кошти (ч.2 ст. 4 Закону). Наявність такого доступу в першу чергу спрощує та прискорює процес виявлення чи розшук належного боржнику майна та коштів.

Законом окремою статтею, якої не було у попередній редакції, передбачено права та обов'язки державного виконавця. Проте кардинально новий підхід у даному питанні відсутній, оскільки передусім відбулася систематизація вже існуючих прав та обов'язків державного виконавця[3, с. 240].

У п.18 ч. 3 ст. 11 Закону однозначно вирішується питання стосовно можливості державного виконавця у разі ухилення боржника від виконання зобов'язань, покладених на нього рішенням, звертатися до суду за встановленням тимчасового обмеження у праві виїзду боржника – фізичної особи або керівника боржника – юридичної особи за межі України – до виконання зобов'язань за рішенням. Тобто боржникові може бути тимчасово відмовлено у видачі паспорта, якщо він ухиляється від виконання зобов'язань, покладених на нього судовим рішенням.

Для повної ідентифікації сторін виконавчого провадження тепер у виконавчому документі має обов'язково зазначатися ідентифікаційний код або ідентифікаційний номер стягувача та боржника. Крім того, якщо рішення ухвалено на користь кількох позивачів або проти кількох відповідачів, а також якщо належить передати майно, що перебуває у кількох місцях, сул зобов'язаний буде зазначити у виконавчому документі одного стягувача та боржника, а також визначити, в якій частині необхідно виконати таке рішення, або зазначити, що обов'язок чи право стягнення є солідарним (ч. 3 ст. 18 Закону).

Також законодавець дещо по іншому підійшов до врегулювання порядку відкриття виконавчого провадження (ч. 2 ст. 19 Закону) а також згідно ч. 3 ст. 19 Закону, у заяві про відкриття виконавчого провадження щодо виконання рішення про майнове стягнення стягувач має право просити державного виконавця накладати арешт на майно та кошти боржника та оголосити заборону на його відчуження. Але в даному випадку на практиці виникає проблема із застосуванням даної статті, зокрема, накладення арешту на єдине житлове приміщення, що відповідно суперечить Конституції України та ст. 52 Закону важливого значення має законодавчо закріплений опис переліку майна, на яке можливе накладення арешту. Нова редакція закону встановлює, що арешт, накладений державним виконавцем на кошти на рахунках боржника, автоматично поширюється на всі кошти, розміщені на рахунках, які будуть відкриті після накладення зазначеного арешту[7, с. 52]. На сьогоднішній день дане питання недостатньо врегульоване, що призводить до значних порушень з боку органів державної виконавчої служби.

Значних змін зазнав порядок оскарження рішень, дії або бездіяльності посадових осіб Державної виконавчої служби та зменшено загальний термін пред'явлення виконавчого документа до виконання скорочений з трьох до одного року. У виконавчому провадженні розрізняють два види оскарження рішень, дій або бездіяльності державних виконавців: 1) адміністративний порядок оскарження; 2) судовий порядок оскарження[4, с. 11]. За новою редакцією Закону стягувач та інші учасники виконавчого провадження (крім боржника) можуть оскаржити рішення, дії або бездіяльність посадових осіб Державної виконавчої служби, як начальника відділу, якому безпосередньо підпорядкований державний виконавець чи до суду, але і керівників відповідного органу державної виконавчої служби вищого рівня (ст. 82 Закону). Боржника наділено лише можливостями судового порядку оскарження.

Проте, в даному положенні виникає дилема, зокрема, згідно ст. 40 Конституції України[1], усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк. Крім того, ст. 3 Закону України «Про звернення громадян»[5] надає громадянам можливість звернутися з вимогою про поновлення прав і захисту законних інтересів, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів. Наприклад, у випадку відкриття виконавчого провадження на підставі недійсного виконавчого листа, пропущення строку тощо.

Законом змінено юрисдикцію судів яким відповідачі питання стосовно розгляду скарг на дії державного виконавця. Сторін вказані зміни не торкнулися і вони як раніше можуть оскаржувати дії державного виконавця до суду, який видав державний документ. Проте Закон прямо передбачив, що інші зацікавлені особи повинні подавати скарги до адміністративного суду у порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України[6].

Крім того, однією із особливостей є збільшення виконавчого збору. Якщо попередньою редакцією передбачалось стягнення виконавчого збору в розмірі 10% від фактичного стягненої суми боргу або вартості майна, то ч. 1 ст. 28 Закону передбачає стягнення 10%, однак, від суми, яка підлягає стягненню, або вартості майна на яке звертається стягнення.

З повноважень органів Державної виконавчої служби знято виконання рішень органів державної влади, що прийняті з питань володіння і користування культовими будівлями та майном, оскільки тепер ця категорія рішень не входить до переліку виконавчих документів, які підлягають виконанню Державною виконавчою службою (ст. 17 Закону).

Підсумовуючи вище вказане, можна стверджувати, що сучасний стан виконання судових рішень свідчить, що виконавче провадження залишається одним із найслабших елементів спрямованих на забезпечення реалізації належного захисту порушених, невизнаних та оспорюваних прав, свобод і інтересів. Нова редакція Закону України «Про виконавче провадження від 09 березня 2011р. певною мірою більш детально врегульовує питання стосовно примусового виконання судових рішень[3, с. 242]. Окремо слід відзначити, що зміни до Закону переважно стосуються уточнення окремих норм, встановлення відповідних строків та інше. Проте якісно нових змін вказаний Закон не зазнав, що в свою чергу обумовлює необхідність удосконалення виконавчого провадження з урахуванням вимог сьогодення[3, с. 242].

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996р. –С.:ТОВ «ВВП Нотіс», 2012—48с.
2. Закон України «Про виконавче провадження» від 24 серпня 1998р. (за новою редакцією від 09 березня 2011 р.) //Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/606-14>
3. Масюк В. В. Актуальні питання виконавчого провадження. //Вісник академії адвокатури України – К.: Видавничий центр Академії адвокатури України, 2011р. – № 2(21). – с. 240-242.

4. Геннадій Стаднік Які зміни внесла адмінреформа в ДВС та чи зможуть зміни до Закону України «Про виконавче провадження» ефективно вплинути на виконання рішень судів в Україні? //Бюлетень міністерства юстиції в Україні. – 2011 р. – № 3(березень).

5. Закон України «Про звернення громадян» від 02 жовтня 1996 р. //Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/393/96>

6.

7. Кодекс Адміністративного судочинства України: чинне законодавство із змінами та допов. на 8 червня 2012 року: - К.: Алерта, 2012. – 144с.

8. Стефанів Т. В. Виконання судових рішень: «ахіллесова п'ята» сьогодення. //Актуальні питання цивільного та господарського права: Науково-практичний журнал. –2011. – №1(26). //Режим доступу: <http://www.journal.yurpayintel.com.ua/heading8/>

Н. Ломпарт

Науковий керівник – ас. Н. М. Зільник

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Сучасна світова практика в сфері економічних відносин широко застосовує аудиторські послуги у своїй діяльності. Сьогодні аудит є обов'язковою частиною функціонування ринкової економіки кожної країни. Трансформація української економіки, а саме перехід до ринкових відносин зумовлює необхідність розвитку аудиторської діяльності в нашій державі. Підприємства та організації, які виходять на ринок в умовах конкуренції, зацікавлені власники та інвестори зумовлюють стрімкий розвиток аудиту. Дослідження тенденцій розвитку аудиторського ринку в Україні тісно пов'язане з його правовим регулюванням. У 2003 році Україна прийняла міжнародні стандарти аудиту, які почали використовуватися в якості національних; період пристосування вітчизняного аудиторського ринку до міжнародних вимог потребує розробки досконалого законодавства в даній сфері. Всі ці фактори зумовлюють актуальність дослідження правових аспектів аудиторської діяльності в Україні.

Мета дослідження – правовий аналіз аудиторської діяльності в Україні. Для досягнення даної мети були поставлені такі **завдання**: 1) визначити суть поняття аудиторська діяльність; 2) виділити основні проблеми правового регулювання аудиторської діяльності в Україні; 3) виявити напрями вдосконалення аудиторського законодавства.

Аудиторські правовідносини в Україні регламентують ряд нормативно-правових актів, зокрема Господарський Кодекс, Цивільний Кодекс України, Закон України «Про аудиторську діяльність», міжнародні стандарти - Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг; Стандарти аудиту та етики Міжнародної федерації бухгалтерів; постанови Національного банку України, розпорядження Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг, Статут Аудиторської палати України, рішення Аудиторської палати України тощо[6].

У ст. 3 Закону України «Про аудиторську діяльність» дано визначення терміну аудиторська діяльність: «Аудиторська діяльність - підприємницька діяльність, яка включає в себе організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудит) та надання інших аудиторських послуг»[3]. Подібне визначення надає і Господарський Кодекс України.

На реалізацію аудиторської діяльності впливають різні зовнішні фактори, такі як: стан національної економіки; політична ситуація у державі; вибір її зовнішнього вектору розвитку; рівень корупції та тіньової економіки; зміни в законодавстві; інфляційні процеси; нерівномірність розвитку економіки у регіонах; рівень економічної культури та інші[7].

Аудиторська діяльність здійснюється у формі експертиз, консультацій по веденню і відновленню бухгалтерського обліку та фінансової звітності, оцінки стану фінансово-господарської діяльності та інших видів економіко-правового забезпечення господарської діяльності суб'єктів господарювання[8]. Офіційним регулятором вітчизняного аудиту є Аудиторська палата України, яка створюється і функціонує як незалежний самостійний орган і є юридичною особою, що вирішує важливі питання у сфері методологічного й організаційного управління аудитом в Україні[10].

Незважаючи на стрімкий розвиток аудиторської галузі, існує досить багато законодавчих проблем пов'язаних з аудиторською діяльністю, зокрема:

- неузгодженість чинних нормативно-правових актів, що регламентують аудиторську діяльність в Україні;
- наявність невирішених питань щодо термінів проведення аудиту;
- оприлюднення перевіреної фінансової звітності у випадку обов'язкового аудиту;
- необхідності страхування ризиків аудиторської діяльності[11].